

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN “PSİKOLOJİK DANIŞMA” KAVRAMINA İLİŞKİN SAHİP OLDUKLARI METAFORLAR

Ahmet Ragıp ÖZPOLAT

Erzincan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Erzincan, Türkiye

İlk Kayıt Tarihi: 09.10.2013

Yayına Kabul Tarihi: 18.12.2013

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, Psikolojik danışma ve rehberlik bölümü öğrencilerinin Psikolojik Danışma kavramına yönelik sahip oldukları algıların metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılmasıdır. Bu bağlamda çalışma, 2012-2013 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan toplam 90 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın verileri “Psikolojik Danışma..... gibidir/benzer; çünkü,.....” cümlesinin Psikolojik Danışma Bölümü öğrencileri tarafından tamamlanması ile elde edilmiştir. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim (fenomenoloji) araştırma deseni kullanılmış ve veriler içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim dalı öğrencilerinin Psikolojik Danışma kavramına yönelik 72, geçerli metafor ürettikleri ve çoğunlukla Psikolojik Danışmayı “Su”, “Kendini anlama”, “İlaç”, “Yol”, “Ağaç”, “İlk yardım”, “Işık” kavramlarıyla eş anlamlı olarak algıladıkları görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Psikolojik Danışma, Metafor, Rehberlik

THE UNDERGRADUATE STUDENTS' METAPHORS MAJORING GUIDANCE AND PSYCHOLOGICAL COUNSELING TOWARDS THE CONCEPT OF “PSYCHOLOGICAL COUNSELLING”

Abstract

The purpose of this study is to determine of the undergraduate students' perceptions at the department of psychological counseling by means of metaphors. The subjects were 90 undergraduate students majoring psychological counseling and guidance at Uludağ University in 2012-2013 academic year. The data were collected by means of the students' completion of the statement “Psychological counseling is like/resembles..... because.....”. In this research phenomenological research design was used and the data were analyzed by means of content analysis. The findings show that they produced 72 conceptions and mostly defined psychological counseling as “water” “self-understanding” “cure”, “path”, “tree”,

“first aid” and “light”.

Key Words: *Psychological Counseling, Methaphor, Guidance*

1. Giriş

Psikolojik Danışma kavramı literatürde birçok farklı tarifle karşımıza çıkmaktadır. Bu tariflerden bazıları şöyledir. Psikolojik Danışma; problemlili kişi ile onun probleminin çözümüne yardımcı olabilecek uzman kişi arasında problemin çözümüne dönük bir yardım sürecidir (Tan,1992). Bir başka tarifte Psikolojik Danışma; tamamen bilinç alanında olan çelişkilerin yarattığı normal kaygılardan şikâyetçi bireye uzman tarafından yapılan yardımdır (Mowrer, 1957). Pepinsky’ye (2012) göre ise köklü problemi olmayan yani dış çevrelerden gelen baskıların kurbanı olan ve henüz katı, nörotik kalıplaşmış davranış kalıpları geliştirmemiş olan kişilere verilmesi gereken bir yardım sürecidir. Bu tanımlara bakıldığında psikolojik danışma kavramını belirli bir çerçeve içine oturtmak mümkün gibi gözükmemektedir. Psikolojik danışma kavramının tanımlanmasıyla ilgili uzun yıllardır çaba harcanmasına rağmen bu alanda çalışan profesyonellerin üzerinde uzlaştığı tam bir tanım birliğine ulaşamamıştır. Ancak Amerikan Danışmanlık Birliği (ACA) bu kavram kargaşasını gidermek adına literatürdeki tanımların ortak yanlarından hareketle genel bir tanımlama yapmıştır. ACA tanımlamasına göre ise; Psikolojik Danışmanlık; akıl sağlığına, psikolojik ya da insan gelişimine ilişkin ilkeler kognitif, afektif, davranışsal özellikler, sistemli müdahaleler, stratejilerle birlikte bireyin iyiliği, kişisel gelişimi ya da mesleki gelişimi hatta psikopatolojisi için uygulanır (Gladding,2000). Şeklinde tanımlanmaktadır. Kavramın tanımlanmasındaki bu zorluklar aslında bu kavrama ilişkin bireye verilen eğitimde kafa karışıklıklarına yol açarken aynı zamanda literatürde Psikolojik Danışma mı? Yoksa Psikoterapi mi? Diye bir ayrımında söz konusudur (Akboy & İkiz, 2007, Can, 2002, Keççeoğlu,1996). Bu bağlamda Psikoterapinin ne olduğu? Psikolojik Danışmayla benzer ve farklı yönleri gibi alandaki tartışmalar Psikolojik Danışmanlık kavramının öğrencilerin zihninde doğru olarak şekillendirilmesini iyice zorlaştırmaktadır. Psikolojik Danışmada metafor kullanımıyla ilgili birçok çalışma vardır. Metaforlarla ilgili çalışmalar genellikle metaforların psikolojik danışmada nasıl kullanıldığı ya da nasıl kullanılacağı ile ilgilidir (Angus & Rennis, 1988, Kopp, 1971, Leary,1990). Örneğin, Kararımak ve Güloğlu (2012) tarafından yapılan güncel bir çalışmada terapötik bir parça olarak bireylerin kullandıkları metaforlar incelenmiştir.

Metafor anlam olarak, bir sözcüğün gerçek anlamından sıyrılarak başka bir sözcüğün yerine kullanılmasıdır (Nesterova, 2011: 24). Metaforlar, daha önceden bilinen bilgilerle yeni edinilen bilgiler arasındaki benzerliklerin bulunmasına ve ilişkilerin kurulmasına, yeni bilgilerin somut olarak açıklanmalarına hizmet ederler (Senemoğlu, 2007). Metaforik anlamda herhangi bir şeyin var olmasından ziyade onun ne anlama geldiği, nasıl algılandığı ve bunun nasıl ifade edildiği önemlidir (Soydan, 2011). Herhangi bir olgunun metafor olarak kabul görmesi için konusunun, kaynağının ve kaynağından konusuna atfedilmesi düşünülen özelliklerinin (gerekçesinin) olması gerekir (Forceville, 2002). Metaforlarla ilgili yapılan literatür taramasında aslında meta-

forlarla ilgili eğitim alanında yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Özellikle soyut kavramların öğrenilmesi ve içselleştirilmesi zordur. Dolayısıyla soyut kavramların çok kullanıldığı doğa bilimlerinde örneğin, Matematik eğitimiyle ilgili (Okur, 2013), Fen bilgisi eğitimiyle ilgili (Afacan, 2011) soyut kavramları öğrencilerin hangi metaforlar yoluyla algıladıkları betimlenmeye çalışılmıştır. Ancak psikoloji alanında da bir çok soyut kavram olmasına rağmen ulaşılabilen literatürde metaforik algılamalarla ilgili sadece, Altun ve Camadan (2012) tarafından yapılan çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmada üniversitelerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümünden mezun olan ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Okul Psikolojik Danışmanı olarak çalışan Psikolojik Danışman ve Rehber öğretmenlerin Psikolojik Danışman ve Rehber öğretmenliğe ilişkin algıları metaforlar yoluyla incelenmiştir. Bu bağlamda bu çalışma Türkiye’de farklı bir çalışma olması ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik alanına “Psikolojik Danışma” kavramına ilişkin öğrenci algılarını incelemesi bakımından önemlidir. Bu önem bağlamında çalışmanın amacı aşağıdaki araştırma cümlelerine yanıt aramaktır.

1. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim dalı öğrencilerinin Psikolojik Danışma kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar nelerdir?

2. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim dalı öğrencilerinin Psikolojik Danışma kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar ortak özellikler bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

2. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji/phenomenology) araştırma deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni farkında olunan, ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır. Olgubilim çalışmalarında genellikle bir olguya ilişkin bireysel algıların ortaya çıkarılması ve yorumlanması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Çalışmada Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim dalı öğrencilerinin Psikolojik Danışma kavramlarına ilişkin algıları tespit edilmiş ve yorumlanmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Bu çalışma, 2012-2013 öğretim yılının bahar döneminde Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı’nda öğrenim gören toplam 90 gönüllü öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Öğrencilere Psikolojik Danışma kavramıyla ilgili “..... gibidir; çünkü,” şeklinde açık uçlu soruyu içeren soru formu yöneltilmiştir. Formun dağıtılmasının ardından öğrencilere metafor olgusu açıklanmış, zihinlerini harekete geçirici birkaç örnek verilmiş ve öğrencilere her bir kavram için tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak algılarını formda ifade etmeleri istenmiştir. Öğrencilerden ilk boşlukta kavram hakkında bir metafor yazmaları, ikinci boşlukta ise ürettikleri metaforun hangi amaçla kullanıldığını ortaya çıkarabilmek için “niçin” sorusuna yanıt vermeleri

istenmiştir. Öğrencilere soru formlarını cevaplamaları için 30 dakika verilmiştir. Böylece araştırmanın verilerini oluşturan metaforlar ve açıklamaları elde edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilimdalı öğrencilerinin Psikolojik Danışma kavramına ilişkin ürettikleri metaforların tasnifinde geçici bir liste (metaforun baş harfi dikkate alınarak, A'dan Z'ye) yapılmıştır. Bu aşamada belirli bir metaforun, belirgin bir şekilde yazılıp yazılmadığı ve neden bu metaforu seçtiğine dair mantıksal açıklamalar yapıp yapılmadığı kontrol edilmiştir. Daha sonra öğretmen adaylarının metaforları ve sebepleri kodlanmıştır. Bu işlemin sonucunda herhangi bir metafor yazamayan veya yazdığı halde sebebini açıklayamayan örneğin; *"Psikolojik Danışma Nutella gibidir. Çünkü "İşte nutellayı severim."* şeklindeki cevaplar ayıklanmış ve değerlendirme dışı bırakılmıştır. Böylece bütün analizlerden sonra Psikolojik Danışma kavramına yönelik 18, cevap ayıklanarak, araştırma dışında bırakılmış ve değerlendirmeye alınmamıştır.

Geçersiz kabul edilen metaforlar ayıklandıktan sonra geçerli metaforlar ayrı ayrı tasnif edilerek alfabetik sıraya göre, A'dan Z'ye göre sıralanmış, tablolarda ise frekansı yüksek olandan düşük olana göre dizilmiştir. Öğrenciler tarafından üretilen metaforlar, sebepleri de dikkate alınarak, araştırmacı tarafından belirlenen, ortak özelliklere göre oluşturulmuş kavramsal kategorilere ayrılmıştır. Bu şekilde geçerli olan metaforlar; Psikolojik Danışma kavramına yönelik, "İhtiyaç-Gereksinim", "Kendini Tanıma" ve "Rehberlik", şeklindeki kategoriler altında toplanmıştır. Öğrenciler tarafından üretilen metaforlar, ilgili temanın altına yerleştirilirken, her metafor konusu, kaynağı (gerekçesi) ve konusu ile kaynağı arasındaki ilişki (metafor ve sebebi) ayrılarından değerlendirilerek analiz edilmiştir. Nitel araştırmada toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve sonuçlara araştırmacı tarafından nasıl ulaşıldığının açıklanması, geçerliliğin önemli ölçütleri arasındadır. Bu araştırmada elde edilen bulguların tutarlılığını sağlamak için temaları oluşturan kavramların kendi içinde ve diğer temalar ile tutarlılığı değerlendirilmiş, anlamlı bir bütün oluşturup oluşturmadığı test edilmiştir. Bunun öncesinde kavramlara ilişkin düşünceler, doğrudan alıntılarla tanımlanmış ve özellikleri belirtilmiştir. Geçerliliği artırmak için veri analiz süreci detaylı olarak açıklanmıştır. Güvenirliği sağlamak için ise araştırmada ulaşılan kavramsal kategoriler altında verilen metaforların söz konusu kavramsal kategoriye temsil edip etmediğini kontrol etmek amacıyla alandan üç uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Öncelikle araştırmacı tarafından her bir kavrama yönelik geçerli olan metafor listesi ve kavramsal kategorilerin yer aldığı listeler uzmanlara verilmiştir. Araştırmacı tarafından her bir metafor ve gerekçesi sesli olarak okunmuş uzmanlardan metaforu kavramsal kategorilerle eşleştirmeleri istenmiştir. Daha sonra üç uzman ve araştırmacı tarafından yapılan eşleştirmeler karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda her bir kavram için görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği Miles & Huberman'ın (1994) Güvenirlik=görüş birliği/(görüş birliği+görüş ayrılığı) formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Çalışmada Psikolojik Danışma kavramına yönelik %85, oranında bir uzlaşma sağlanmıştır. Nitel çalışmalarda uzlaşmanın % 70'in üzerinde olması, çalışmanın güvenilirliği açısından yeterli görülmektedir. Çalışmaya özgü olarak

gerçekleştirilen güvenilirlik değerinin %70’in üzerinde olması çalışmanın güvenilirliği açısından yeterli görülebilir.

Belirlenen metaforlar ve kavramsal kategoriler öğrenci sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur. Ayrıca çalışmada açıklamaların daha iyi anlaşılabilmesi için metafor ve metaforla ilişki cümlelerden alıntılar yapılarak yorumlanmış ve bu şekilde geçerliğin sağlanmasına ve güvenilirliğin artmasına katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

3. Bulgular

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim dalı öğrencilerinin Psikolojik Danışma kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar nelerdir? şeklinde belirlenen birinci araştırma problemine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Psikolojik Danışma kavramına yönelik 90 öğrenci tarafından üretilen toplam 72 farklı metafor geçerli olarak değerlendirilmiştir. Üretilen metaforlar, frekans ve yüzdelere Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Öğrencilerin Psikolojik Danışmaya ilişkin ürettikleri metaforlar

Metafor	f	%	Metafor	f	%	Metafor	f	%
Su	8	5.76	Gökyüzü	1	0.72	Dans eden çift	1	0.72
Kendini Tanıma	4	2.88	Gözlük	1	0.72	Kitap	1	0.72
İlaç	4	2.88	Rüya	1	0.72	Sarp yol	1	0.72
Yol	4	2.88	Merdiven	1	0.72	Yakın arkadaş	1	0.72
Ağaç	4	2.88	Vakum	1	0.72	Okyanus	1	0.72
İlk yardım	4	2.88	Cankurtaran	1	0.72	Nefes	1	0.72
Işık	3	2.16	Ev	1	0.72	Deniz	1	0.72
Oksijen	1	0.72	Fener	1	0.72	Duvar Yıkma	1	0.72
Dost	1	0.72	Anne	1	0.72	Acil servis	1	0.72
Yağmur	1	0.72	Uçak yolculuğu	1	0.72	Ambulans	1	0.72
Kendinle barışmak	1	0.72	Yakınlaştıran ayna	1	0.72	Yeniden canlanmak	1	0.72
Harita	1	0.72	Güneş	1	0.72	İksir	1	0.72
Otobüs seyahati	1	0.72	Yolculuk	1	0.72	Çikolata	1	0.72
Kılavuz	1	0.72	Ayna	1	0.72	Elektrik Süpürgesi	1	0.72
Ay	1	0.72	İp	1	0.72	Koltuk Değneği	1	0.72
Çizme	1	0.72	Kanat	1	0.72	Yürüyen Merdiven	1	0.72

Tablo 1’de üretilen metaforların tekrarlanma sıklığı 1 ile 8 arasında değiştiği görülmektedir. En sık tekrarlanan metafor 8 (%5,76) Öğrencinin ürettiği “su” metaforudur. Örneğin; Ö10: “Psikolojik Danışma su gibidir. Çünkü su bizi kirlilerden arındırır. Psikolojik Danışmada bizi ruh hastalıklarından arındırır”

“Su” metaforunu, 4’er öğrencinin ürettiği “Kendini Anlama”, “İlaç”, “Yol” “Ağaç” ve “İlk Yardım” metaforları takip etmektedir. Sırasıyla bu metaforları üreten

öğrencilerden Ö4, Ö35 , Ö25, Ö55ve Ö40 metafor ve gerekçesini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

Ö4: “Psikolojik Danışma Kendini Anlama gibidir. Çünkü Psikolojik Danışmada kendinin şimdiye kadar fark etmediğin yönlerinin farkına varırsın kendini anlayıp tanıdıkça kendinle daha barışık yaşarsın bu da seni psikolojik problemlerden korur.”

Ö35: “Psikolojik Danışma İlaç gibidir. Çünkü Hastalanınca nasıl ilaç alıp iyileşiyorsak Psikolojik olarak kendimizi kötü hissettiğimizde de psikolojik danışmaya başvurarak iyileşiriz.”

Ö25: “Psikolojik Danışma Yol gibidir. Çünkü Yolu takip ettiğimizde sonuca ulaşırız. Psikolojik Danışmayı da takip ettiğimizde iyileşiriz.”

Ö55: “Psikolojik Danışma Ağaç gibidir. Çünkü Ağacında birçok farklı dalı vardır. Psikolojik Danışmanında birbirinden farklılaşan yaklaşımları ve dalları vardır.”

Ö40: “Psikolojik Danışma İlk Yardım gibidir. Çünkü İlk Yardım hayatı önem taşıyor bir hastaya ilk yardım yapılmadığında hayatını kaybedebilir. Kişiyi de psikolojik danışma hizmeti sunulmadığında hayatını kaybedebilir.”

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim dalı öğrencilerinin Psikolojik Danışma kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar ortak özellikler bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

şeklinde belirlenen ikinci araştırma problemine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıdaki gibidir.

Elde edilen metaforların kavramsal kategorilere göre ayrılmasında dikkat edilen nokta, üretilen metaforun kaynağı ile metaforun kaynağından konusuna atfedilen düşüncelerin hangi kategoride toplandığıdır. Elde edilen tüm metaforlar incelenmiş; yakın gerekçelendirmeleri dikkate alınarak “ihtiyaç-gereksinim”, “Kendini Tanıma” ve “Rehberlik”, şeklinde üç kavramsal kategori altında toplanmıştır. Kavramsal kategorilerden biri “İhtiyaç-gereksinim”, olup örneğin Ö67 “Psikolojik Danışma Su gibidir; çünkü su ilk içildiği anda susuzluğu almaz, birkaç yudumla susuzluk hissi giderilir. Ayrıca zaman zaman su ihtiyacımız yeniden ortaya çıkabilir. Suyun bu özellikleri ile psikolojik yardım bir benzerlik gösterir. Ö56 “Psikolojik Danışma İlaç gibidir; çünkü ilaç hasta olanı iyileştirir; ölümüne engel olur. Psikolojik Danışmada kendini sıkıntıda ve darda hisseden insana ihtiyaç anında yardım eder. Bunalımlı insana yardımcı olur,” şeklinde üretilen metaforların kaynağı “Su-İlaç” ve kaynağından konusuna (Psikolojik Danışmaya) atfedilen düşünce ise “İhtiyaç”tır. Bu bağlamda metaforun Psikolojik Danışma kavramının “bir gereksinim, ihtiyaç olma” özelliği ile ilişkili olduğu düşünülmüştür. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Gereksinim, İhtiyaç kategorisine ait metaforlar ve frekansları

Metafor	f	Metafor	f
Su	8	Acil servis	1
İlaç	4	Ambulans	1
İlk yardım	4	İksir	1
Oksijen	1	Çikolata	1
Çizme	1	Koltuk Değneği	1
Gözlük	1	Yürüyen Merdiven	1
Cankurtaran	1	Dost	1
Ev	1	Anne	1
Nefes	1	Yakın arkadaş	1

Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğrencilerinden 21'nin Psikolojik Danışma kavramının “Gereksinim-İhtiyaç” özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 18 farklı metafor üretilmiş olup en çok tekrarlanan metafor “Su”dur. Bu metaforu “ilaç”, “ilk yardım”, metaforları takip etmektedir.

Kavramsal kategorilerden diğeri “Kendini Tanıma” olup örneğin Ö41 “*Psikolojik Danışma Kendini anlama gibidir; çünkü kendini ancak psikolojik bir yardım aldığın yerde olduğu gibi açabilirsin ya da kendinin farkına varırsın.*” Ö33 “*Psikolojik Danışma Dans Eden Çift gibidir; çünkü birbirinin sınırını aşmadan uyumlu ve planlı çalışarak birbirini anlamayı gerektirir*” şeklinde üretilen metaforların kaynağı “Kendini Anlama” ve kaynağından konusuna (Psikolojik Danışmaya) atfedilen düşünce ise “Kendini Bütün Yönleriyle Tanıyabilme”dir. Bu bağlamda metaforun Psikolojik Danışma kavramının “Kendini Tanıma” özelliği ile ilişkili olduğu düşünülmüştür. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Kendini Tanıma kategorisine ait metaforlar ve frekansları

Metafor	f	Metafor	f
Kendini Tanıma	4	Dans eden çift	1
Ağaç	4	Kitap	1
Kendinle barışmak	1	Okyanus	1
Otobüs seyahati	1	Deniz	1
Vakum	1	Duvar Yıkmak	1
Ev	1	Yeniden canlanmak	1
Uçak yolculuğu	1	Elektrik Süpürgesi	1
Yakınlaştıran ayna	1	Ayna	1

Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğrencilerinden 22’sinin Psikolojik Danışma kavramının “Kendini Tanıma” özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 16 farklı metafor üretilmiş olup en çok tekrarlanan metafor “Kendini Tanıma”dır. Bu metaforu “Ağaç”, metaforu takip etmektedir.

Kavramsal kategorilerden sonuncusu “Rehberlik” olup örneğin Ö16 “*Psikolo-*

jik Danışma Yol gibidir; çünkü çıktığım yolda kendi yolumu belirleyebilirim (Hangi yoldan gideceğimi) bulabilirim. Yol tercihlerimi seçebilirim. Öz “Psikolojik Danışma Işık gibidir; çünkü Karanlık bir mağaradan çıkış yolunu size ancak bir ışık gösterebilir” şeklinde üretilen metaforların kaynağı “Doğru Yolu Gösterme - Aydınlatma” ve kaynağından konusuna (Psikolojik Danışmaya) atfedilen düşünce ise “Rehberlik” dir. Bu bağlamda metaforun Psikolojik Danışma kavramının “Rehberlik” özelliği ile ilişkili olduğu düşünülmüştür. Bu kategoride değerlendirilen metaforlar ve frekansları Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Rehberlik kategorisine ait metaforlar ve frekansları

Metafor	f	Metafor	f
Yol	4	Güneş	1
Işık	3	Sarp yol	1
Harita	1	İp	1
Kılavuz	1	Kanat	1
Ay	1	Gökyüzü	1
Merdiven	1	Rüya	1
Fener	1	Yağmur	1
Yolculuk	1		

Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğrencilerinden 20’sinin Psikolojik Danışma kavramının “Rehberlik” özelliğine vurgu yapan metaforlar ürettikleri görülmektedir. Bu kategoriye yönelik 15 farklı metafor üretilmiş olup en çok tekrarlanan metafor “Yol” dur. Bu metaforu “Işık”, metaforu takip etmektedir.

4. Sonuç ve Tartışma

Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümü öğrencilerinin “Psikolojik Danışma” kavramına yönelik sahip oldukları algıların metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarılması amaçlanan bu çalışmada Psikolojik Danışma kavramına yönelik aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

“Psikolojik Danışma” kavramına yönelik 90 (%80) Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğrencisi tarafından toplam 72 farklı geçerli metafor üretilmiştir. En fazla kullanılan metafor “Su”, olurken bu metaforu sırasıyla “Kendini anlama”, “İlaç”, “Yol”, “Ağaç”, “İlk yardım”, “Işık” metaforları takip etmektedir. “Psikolojik Danışma” kavramına ilişkin üretilen geçerli metaforların %32’sinde “Gereksinim-İhtiyaç”, %31’inde “Kendini Tanıma” %30’unda ise “Rehberlik” şeklindeki kavramsal ilişkileri kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca Psikolojik Danışmanlık Öğrencilerinin 18’inin (%7) geçerli bir metafor üretemedikleri tespit edilmiştir.

Çalışmadaki tüm sonuçlar ele alındığında; Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

bölümü öğrencilerinin “Psikolojik Danışmanlık” kavramını daha çok bir “*gereksinim ve ihtiyaç*” olarak gördükleri sonrasında ise bireyin “*kendini anlaması*” ve “*rehberlik*” kavramlarıyla ilişkilendirdikleri ve bu bağlamda metaforlar ürettikleri görülmektedir. Psikolojik Danışma kavramının ACA tarafından tanımı dikkate alındığında, - Psikolojik Danışmanlık; akıl sağlığına, psikolojik ya da insan gelişimine ilişkin ilkelere kognitif, afektif, davranışsal özellikler, sistemli müdahaleler, stratejilerle birlikte bireyin iyiliği, kişisel gelişimi ya da mesleki gelişimi hatta psikopatolojisi için uygulanır (Gladding,2000). – Psikolojik Danışma ve Rehberlik bölümü öğrencilerinin genel olarak ürettikleri metaforların *Gereksinim ve İhtiyaçla* ilişkilendirmeleri ve yine bireyin *Kendini Anlaması* kavramıyla ilişkilendirmeleri bu tanımlamadaki *Bireyin iyiliği, Kişisel Gelişimi ve Mesleki Gelişimi* kavramlarıyla örtüşürülebilir. Ancak Rehberlik başlığı altında üretilen metaforlar öğrencilerin Psikolojik Danışma ile Rehberlik kavramını birbirine karıştırdıklarını göstermektedir. Bu bağlamda Psikolojik Danışman ve Rehber öğretmenlerin rol karmaşalarının bir anlamda öğrencilik döneminden başladığını söyleyebiliriz. Nitekim MEB’e bağlı okullarda çalışan Psikolojik Danışman ve Rehber öğretmenlerin rol karmaşaları yaşadıkları bilinmektedir (Nazlı, 2007, Dost & Keklik, 2012). Türkiye’de Psikolojik Danışma ve Rehberlik mesleğine ilişkin bir meslek tanımlamasının bulunmaması (Ergene, 2010) ve öğretim programlarında akademisyenler arasında bazen Rehberliğin ön plana çıkarılması bazen ise Psikolojik Danışmanın ön plana çıkarılması ve bu konuda bir birliğe ulaşılmaması (Doğan, 2000) öğrencilerin kendi meslekleriyle ilgili kavramları algılamak bu kavramları bir birine bulaştırmalarına yol açmaktadır. Aslında Psikolojik Danışma ve Rehberlik kavramları iç içe kavramlar olmalarına rağmen uygulamada birbirlerinden farklılıklar göstermektedirler (Kuzgun, 2000). Rehberlik hizmetleri bireye daha çok gelişimsel ve mesleki alanda sunulurken Psikolojik Danışma hizmetleri bireyin kişisel sorunlarını derinlemesine inceleme gerektirir (Yeşilyaprak, 2001). Bu bağlamda iki kavramın birbirinden farklı yönlerinin uygulayıcı tarafından ayırt edilebilmesi gerekir. Bu ayırım yapılamaz ise Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerinin *Psikolojik Danışma* kısmı eksik kalacaktır. Okullarda psikolojik danışma hizmetlerini yürütenlerin zorlukları da bilinmektedir. Özellikle okul Psikolojik Danışman ve Rehber öğretmenlerinin sayıca azlığı bu hizmetlerin öğrencilere sunulmasını güçleştirmektedir (Demirel,2010). Ancak Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri bir bütündür. Birlikte sunulduğunda bireyin sağlıklı gelişimine, gizil güçlerini ortaya koyabilmesine ve bireyin gerçek potansiyelini ortaya çıkarabilmesine hizmet edebilirler. Bu özelliklerinden dolayı Psikolojik Danışman ve Rehber öğretmen adayları olarak yetişen üniversite öğrencilerinin bu kavramların farklılıklarını bilmesi ve birbirine karıştırmamaları gerekir. Özellikle *Rehberlik* kategorisi altında üretilen metaforlardan *yol gösterme* ve *yol* metaforları öğrencilerin *Psikolojik Danışma* kavramını bir anlamda bireyi doğru yola sevk etme gibi algıladıklarını bize göstermektedir. Oysaki Psikolojik Danışma bireyi başka bir bireyin doğru yola sevk etmesi değildir. Psikolojik danışma, teknik özellikleri olan profesyonel bir hizmet alanıdır. Psikolojik danışma hizmetlerinin etkinliği çoğunlukla danışmanların bu alanda iyi yetişmiş ol-

malarına bağlıdır (Kepçeoğlu, 1996).

Sonuç olarak Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü öğrencilerine Psikolojik Danışma kavramının öğretiminde; gerçek yaşam durumları ile ilişkilerin kurulmasına ve böylece kavramların daha somut bir şekilde anlaşılmasına imkan sağlayabilecek metaforların kullanılması, ortaya çıkan yanlışların ve öğrenme zorluklarının giderilmesine olumlu katkı sağlayabilir. Ayrıca çalışmada Psikolojik Danışma kavramına yönelik olarak öğrenciler tarafından geliştirilen geçerli metaforların ve gerekçelerinin, üniversite düzeyinde bu alanda çalışan akademisyenlere bu kavramların gerçek yaşam durumları ile nasıl ilişkilendirilebileceği konusunda yol gösterici olacağı umulmaktadır.

5. kaynakça

- Afacan, Ö.(2011). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının “Fen” ve “Fen ve Teknoloji Öğretmeni” Kavramlarına Yönelik Metafor Durumları . *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6, 1242-1254
- Akboy, R. İkiz E. (2007) *Psikolojik danışma ve rehberlikte çağdaş bir anlayış: yaşamla iç içe, yaşam boyunca*, İstanbul, Nobel yayınları
- Angus, L. E., & Rennis, D. L. (1988). Therapist participation in metaphor generation: Collaborative and noncollaborative styles. *Psychotberepy*, 25, 552-560.
- Can G. (2002) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, Pegem A Yayıncılık , Ankara
- Demirel M. (2010) İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programının Değerlendirilmesi, *Eğitim ve Bilim*, Cilt 35, Sayı 156.
- Doğan, S. (2000) Psikolojik danışman eğitiminde akreditasyonun gereği ve bir model önerisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (14), 31-38
- Dost Tuzgöl M, Keklik İ. (2012) Alanda Çalışanların Gözünden Psikolojik Danışma ve Rehberlik Alanının Sorunları, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Yıl 12, Sayı 23, Haziran, 389 – 407
- Ergene, T. (2010) *Psikolojik Danışman Yetiştirme Yeterlilikleri ve Süpervizyon*. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II, 16-18 Ağustos, Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Forceville, C. (2002). The identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics*, 34, 1-14.
- Gladding S. T.(2000) *Counseling : A Comprehensive Profession*, USA, Prentice Hall PTR
- Güloğlu B. Kararımak Ö. (2012) Metafor: Danışan ve Psikolojik Danışman Arasındaki Köprü, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 4 (37), 122-135
- Kepçeoğlu, M. (1996) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. (10.Baskı), Anakara: Özdemir Ofset
- Kopp, S. B. (1971). *Guru: Metaphors from a psychotherapist*. Palo Alto, CA: Science and Behavior Books.
- Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Leary, D. (1990). *Metaphors in the history of psychology*. Cambridge, England: Cambridge University Press.

- Mowrer, O. Hobart. (1957) Some philosophical problems in psychological counseling. *Journal of Counseling Psychology*, Vol 4(2), 103-111. doi:10.1037/h0047793
- Miles, M.B. and Huberman, A.M. (1994) *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*, 2nd ed., Sage Publications, Newbury Park, CA,
- Nazlı, S. (2007) Psikolojik danışmanların değişen rollerini Algılayışları, *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 10, Sayı 18, Aralık ss.1-17*
- Nesterova, S. (2011). Mevlana'nın Mesnevi İsimli Eserinde Metaforik Anlatımın Metafizik Boyutu. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Okur M. (2013) The metaphors of the mathematics teacher candidates in elementary schools concerning the concepts of "Relation, Equivalence Relation and Ordered Relation. *International Journal of Academic Research Part B*; 5(2), 163-174.
- Senemoğlu, N. (2007). Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Soydan, M. (2011). Sinema filmi ile ilgili metaforlar: öğretim üyelerinin sinema filmi algıları, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3). 9-31.
- Tan ,H.(1992) *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*, İstanbul: MEB Yayınları,Öğretmen Kitapları Dizisi
- Yeşilyaprak, B. (2001). Eğitimde rehberlik hizmetleri. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayınevi, Ankara.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose: The concept of psychological counseling is see with different definitions in literature. In fact, difficulties experienced in defining this concept cause confusion in education provided to individual regarding this concept and discrimination between "Is it a psychological counseling or is it psychotherapy?" is in question (Akboy & İkiz, 2007, Can, 2002, Kepçeoğlu,1996). In this context, debates in this field such as what the psychotherapy is and the similarities and differences psychotherapy shares with psychological counseling make the correct shaping process of psychological counseling more difficult.

Only a study about metaphoric perceptions carried out by Altun and Camadan (2012) is available in literature of psychological field. In this study, perceptions of Psychological Counseling and Guidance teachers graduated from Psychological Counseling and Guidance department and now working connected to Ministry of National Education as a Psychological Counselor related to being a Psychological Counselor and Guide teacher were analyzed through metaphors.

In this context, this study is of importance in terms of its difference from other studies in Turkey and analyzing the perceptions regarding the field of Psychological Counseling and Guidance and the concept of Psychological Counseling. The aim of this study is to answer the following research questions in accordance with its importance:

1. What are the metaphors created by students in Psychological Counseling and Guidance Department related to the concept of Psychological Counseling?

2. In which categories can metaphors created by students in Psychological Counseling and Guidance Department related to the concept of Psychological Counseling be categorized?

Method: In this study, phenomenology which is one of the qualitative research designs was used as a research design. Phenomenology focus on phenomena which people are aware of, however do not have a comprehensive and detailed understanding. In phenomenological studies, it is generally aimed to unveil and interpret individual perceptions about a phenomenon (Yıldırım & Şimşek, 2011). In this study, perceptions of students in Psychological Counseling and Guidance Department related to the concept of Psychological Counseling were identified and interpreted.

Conclusion : 72 different valid metaphors related to the concept of Psychological Counseling were created by 90 (80 %) students in Psychological Counseling and Guidance Department. While the most used metaphor was “water”, metaphors such as “Self-understanding”, “Cure”, “Path”, “First aid”, and “Light” followed that metaphor. It is discovered that in 32 and 30% of the valid metaphors produced for the concept of psychological counseling, the conceptual relations necessity- need, self-knowledge and guidance were used respectively. Besides, 18 percent of the students in Psychological Counseling were unable to produce a valid metaphor.

When all results in the study are analyzed, it is concluded that students in Psychological Counseling and Guidance department regard “Psychologic Counseling” as a “necessity and need “ and later, they associate it with “self-understanding” and “guidance” concepts and produce metaphors in this context.

However, metaphors produced under the title of Guidance shows that they experience confusion in distinction of Psychological Counseling from Guidance. In this context, it is possible to state that role confusions of Psychological Counselors and Guidance teachers start from studentship period.

Psychological Counseling does not necessarily mean someone’s directing another into the right way. The efficiency of psychological services mainly depends on the quality of counselors in this field (Kepeçoğlu, 1996).

As a result, in the process of teaching of Psychological Counseling concept to the students in Psychological Counseling and Guidance department, using metaphors enabling students to establish relationships with real life situations and thus, understand them in a concrete way may have a positive influence on elimination of misunderstanding and learning difficulties. In addition, it is hoped that valid metaphors and motives produced by students related to Psychological Counseling will be a guide light to academicians working on this field in terms of the ways of correlating these concepts with real life situations.